

Investiga

BRUIXES: SÀVIES, GUARIDORES I FETILLERES

4

L'*Aquelarre* (1823) és una de les pintures negres més conegudes del pintor Francisco de Goya. L'obra pictòrica mostra una assemblea de bruixes i reflecteix la imatge que la societat tenia d'aquestes dones a l'edat moderna. El fenomen de la bruixeria està recobert de misteri i llegenda. Realment, qui eren les bruixes? A què es dedicaven? Per què van ser perseguides?

L'Aquelarre de Francisco de Goya (1823)

CACERA DE BRUIXES

Entre els segles XV i XVIII, a diverses regions d'Europa moltes dones van patir una persecució i repressió que es coneix com a cacera de bruixes. Desenes de milers de persones van ser interrogades, acusades, jutjades i condemnades injustament. Consulteu el portal de l'exposició [Per bruixa i metzinera](#) del MHCAT i el [vídeo](#) d'aquesta exposició. Després, responeu les qüestions següents:

- Quin era el perfil social majoritari de les dones acusades de bruixeria i executades? Per què?
- Durant quins anys va ser més forta la persecució de bruixes a Catalunya? Quantes dones s'estima que van morir assassinades?
- Què volen dir els adjectius *nigromàntica*, *fetillera*, *guaridora*, *llevadora*, *metzinera*? Quina relació tenen aquests mots amb la bruixes?
- Quines són les causes principals de la cacera de bruixes?

Margarida Rugall va ser una de les múltiples dones acusades de bruixeria. Investigueu aquest personatge històric a la Viquipèdia i al [Diccionari Biogràfic de Dones](#):

- D'on era i on va viure Margarida Rugall?
- Per què fou detinguda, processada i condemnada?

Entre tota la classe, redacteu un article sobre les bruixes per al blog de l'escola. Per fer-ho repartiu-vos per grups els diversos temes relacionats amb la bruixeria. Cadascun dels equips haurà de cercar informació i redactar un apartat de l'article. Finalment, hi haurà un darrer grup que serà l'equip editor. Aquest grup serà l'encarregat de revisar, estructurar i corregir els textos de tots els grups per preparar el text final de la publicació.

HERBES MÀGIQUES I REMIERES

Quan de petits estàveu refredats, la mare, l'àvia, el pare o algun altre familiar us preparaven infusions? I quan us feia mal la panxa? Recordeu quines herbes remeieres us donaven?

El consum de plantes com a remei per conservar la salut és una pràctica molt antiga; però s'ha anat transformant en el decurs dels anys. Per grups, consulteu aquest [interactiu](#) del Museu d'Història de Catalunya sobre herbes, plantes i bruixes en la tradició popular i expliqueu quin ús tenien les plantes següents. Després, contrasteu aquests antics usos populars amb els usos actuals. Anoteu les similituds i les diferències.

Grup 1: angèlica, artemisia, belladona, berbena

Grup 2: calèndula, càlam, cànem, carbassina, carlina

Grup 3: cascall, ciclamen, crespinell, digital, espernallac

Grup 4: estramoni, eufràsia, falgueres, jusquiam

Grup 5: lli, llorer, llunària, mandràgora

Grup 6: marxívol, orenga, palma, pericó foradat, pomera

Grup 7: *psylocibe semilanceata*, reig bord, romaní, roser caní

Grup 8: ruda, salze, vesc, vila de bruixa

Poseu en comú les informacions recopilades per cada grup i, conjuntament, elaboreu un senzill receptari de remeis casolans per alguns problemes de salut lleus com ara els refredats, les indigestions, els mals de cap, etc.

ETS UNA BRUIXA!

L'aversió cap a les bruixes ha perviscut fins a l'actualitat a través del llenguatge mitjançant expressions pejoratives com ara *ser una bruixa*. Aquesta expressió no té la seva correlació masculina. L'enunciat *ser una bruixot* no existeix com a expressió popular ni té la mateixa connotació negativa.

Coneixeu altres paraules o expressions que només tinguin una forta connotació pejorativa en la seva versió femenina? Per parelles, feu-ne un llistat.

Finalment, raoneu: quina visió de la dona i de la feminitat sustenta totes aquestes connotacions negatives? Per què a vegades s'utilitza l'expressió *ets una nena* com un insult i, en canvi, no es fa el mateix amb la frase *ets un nen*? Heu utilitzat o heu patit mai missatges d'aquest tipus? Què podeu fer, com a nois o com a noies, per superar el masclisme implícit en aquests usos lingüístics?

Per equips, mitjançant la fotografia i usant aquells elements que considereu oportuns, produïu una imatge que permeti desmuntar els tòpics associats a expressions com ara *ser una nena* o *ser una bruixa*. Per exemple, simplement heu de pensar en aquelles coses que segons la visió social estereotipada mai faria una nena; o bé en aquells comportaments que converteixen una dona en una bruixa.

TUITEJA-HO!

Compartiu les vostres reflexions i els resultats d'aquesta activitat a Twitter amb el *hashtag* #wikidones per ajudar a la difusió del projecte i per intercanviar coneixement i punts de vista amb altres persones que hi participin.